

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การจัดฝึกอบรมในแต่ละหน่วยงาน ต่างมุ่งเน้นที่การพัฒนาตัวบุคคล ให้มีความรู้ ประสบการณ์ และทักษะต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการของบุคคล หรือ หน่วยงานนั้น ๆ เทคโนโลยีการศึกษาจึงเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ช่วยให้การฝึกอบรมบรรลุตาม วัตถุประสงค์ ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง เป็นผลให้บุคลากรทางเทคโนโลยีการศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่แปรเปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยเกี่ยวข้องเฉพาะวงการศึกษาเท่านั้น บทบาท ที่เคยปฏิบัติก็เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตร กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อการสอน รวมไปถึงเทคนิควิธีการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ นักเทคโนโลยีการศึกษาได้ พยายามนำเอาความรู้ ความสามารถดังกล่าว เข้ามาใช้ในการฝึกอบรม เพื่อให้การฝึกอบรมนั้น มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่การปฏิบัติบทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษาในการฝึกอบรมนั้น จำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องรับรู้ถึงการปฏิบัติจริง หรือที่คาดหวังของบุคคลอื่นที่มีต่อนักเทคโนโลยีการศึกษา ทั้งนี้เพื่อการปรับตัวให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติบทบาทในด้านการฝึกอบรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการผลิตบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษาในการฝึกอบรมตามการรับรู้ของ หัวหน้าหน่วยฝึกอบรม มุ่งศึกษาให้ทราบว่า หัวหน้าหน่วยฝึกอบรม มีการรับรู้ต่อบทบาทของ นักเทคโนโลยีการศึกษาในการฝึกอบรมอย่างไร และการรับรู้ของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในสถาบัน การศึกษาและนอกสถาบันการศึกษา จะมีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด เพื่อให้ นักเทคโนโลยีการศึกษาทราบถึงบทบาทของตัวเองในการฝึกอบรม เพื่อปรับปรุงคุณภาพและ ประสิทธิภาพของตนเองให้เหมาะสมกับบทบาท และเป็นข้อมูลให้สถาบันการศึกษาใช้เป็นแนวทาง ในการผลิตบุคลากรให้สนองความต้องการของหน่วยงานด้านการฝึกอบรม ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาบทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษาในการฝึกอบรมตามการรับรู้ ของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรม

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษาในการฝึกอบรมตาม การรับรู้ของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมในสถาบันการศึกษาและนอกสถาบันการศึกษา

### คำถามในการวิจัย

1. บทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษาในการฝึกอบรมตามการรับรู้ของหัวหน้า หน่วยฝึกอบรม เป็นอย่างไร

2. บทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษาในการฝึกอบรมตามการรับรู้ของหัวหน้า หน่วยฝึกอบรมในสถาบันการศึกษาและนอกสถาบันการศึกษา มีความแตกต่างกันหรือไม่

### กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร ของแต่ละหน่วยงาน คือ หัวหน้าหน่วยฝึกอบรม จำนวนทั้งสิ้น 250 คน โดยแบ่งเป็น หัวหน้า หน่วยฝึกอบรมในสถาบันการศึกษา 100 คน และหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมนอกสถาบันการศึกษา 150 คน

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบ เกี่ยวกับบทบาทของนักเทคโนโลยี การศึกษาในการฝึกอบรมตามการรับรู้ในด้านต่าง ๆ 6 บทบาท คือ ที่ปรึกษาโครงการฝึกอบรม ผู้เชี่ยวชาญการเรียนรู้ ผู้บริหารงานฝึกอบรม วิทยากรฝึกอบรม ผู้ประเมินผลโครงการฝึกอบรม และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการฝึกอบรม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ผู้วิจัยหาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยให้ ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน พิจารณาตรวจแก้ไข ปรับปรุง ข้อคำถามให้ครอบคลุมรายละเอียด เกี่ยวกับ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ที่พึงปฏิบัติในแต่ละด้าน เพื่อนำมาแก้ไขร่วมกับอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับหัวหน้าหน่วยฝึกอบรม ทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา

จำนวน 4 คน เพื่อตรวจสอบสำนวน และความสมบูรณ์แบบสอบถาม หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 250 คน ได้แบบสอบถามคืน 169 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 67.6 เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว พบว่าเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้จำนวน 166 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 66.4

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ (SPSS / PC+ : Statistical Package for the Social Sciences Personal Computer Plus) คำวนหาค่าสถิติ ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ยและค่าความถี่ของสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างประชากร
2. หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ของคะแนนการรับรู้ของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรม ที่มีต่อนักเทคโนโลยีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทด้านต่าง ๆ

### สรุปผลการวิจัย

1. การรับรู้ที่มีต่อบทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษา ทั้ง 6 ด้าน
  - 1.1 หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งหมด เห็นความจำเป็นของบทบาททั้ง 6 ด้านว่าอยู่ในระดับจำเป็นปานกลาง และหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมในสถาบันการศึกษา เห็นความจำเป็นของบทบาทผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการฝึกอบรมว่า จำเป็นมาก
 

เมื่อมองโดยส่วนรวม พบว่า หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมในสถาบันการศึกษา เห็นความจำเป็นของบทบาททั้ง 6 ด้าน มากกว่าหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมนอกสถาบันการศึกษา
  - 1.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนการรับรู้ เกี่ยวกับบทบาทแต่ละด้าน ปรากฏว่า การรับรู้ของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา ที่มีต่อบทบาทผู้เชี่ยวชาญการเรียนรู้และผู้บริหารงานฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
2. การรับรู้ที่มีต่อบทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษาด้านที่ปรึกษาโครงการฝึกอบรม
  - 2.1 หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมในสถาบันการศึกษาเห็นความจำเป็นในเรื่องการจัดเผยแพร่โครงการฝึกอบรมให้บุคลากรในหน่วยงานได้ทราบล่วงหน้า ว่าอยู่ในระดับจำเป็นมาก ( $\bar{x} = 3.53$ ) ส่วนในเรื่องอื่น ๆ หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา เห็นว่าจำเป็นปานกลาง

2.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนการรับรู้ของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในเรื่องการจัดเผยแพร่โครงการฝึกอบรม ให้บุคลากรได้ทราบล่วงหน้าและการเลือกสรรเจ้าหน้าที่สำหรับจัดการฝึกอบรม

### 3. การรับรู้ที่มีต่อบทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษา ด้านผู้เชี่ยวชาญการเรียนรู้

3.1 หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมในสถาบันการศึกษา เห็นว่า การเลือกวิธีการฝึกอบรม และจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรม เป็นเรื่องที่จำเป็นมาก ( $\bar{X} = 3.53$  และ  $3.57$ ) และ หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมนอกสถาบันการศึกษา เห็นว่า การกำหนดความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรม เป็นเรื่องที่จำเป็นน้อย ( $\bar{X} = 2.47$ ) แต่โดยเฉลี่ยแล้ว หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา เห็นว่า บทบาทผู้เชี่ยวชาญการเรียนรู้ในระดับจำเป็นปานกลาง

3.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนการรับรู้ของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา ในเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม จัดวางหลักสูตรการฝึกอบรม จัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรม กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม คัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมและวิเคราะห์ผู้ผ่านเกณฑ์เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

### 4. การรับรู้ที่มีต่อบทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษา ด้านผู้บริหารงานฝึกอบรม

4.1 หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา เห็นว่า บทบาทผู้บริหารงานฝึกอบรมในทุกเรื่องอยู่ในระดับจำเป็นปานกลางทั้งสิ้น

4.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนการรับรู้ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทุกเรื่อง โดยที่หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมในสถาบันการศึกษา เห็นความจำเป็นของเรื่องต่าง ๆ สูงกว่าหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมนอกสถาบันการศึกษา

### 5. การรับรู้ที่มีต่อบทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษา ด้านวิทยากรฝึกอบรม

5.1 หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา เห็นว่า บทบาทวิทยากรฝึกอบรมในทุกเรื่องอยู่ในระดับจำเป็นปานกลางทั้งสิ้น และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนการรับรู้ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

6. การรับรู้ที่มีต่อบทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษา ด้านผู้ประเมินผลโครงการฝึกอบรม

6.1 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา เห็นความจำเป็นในเรื่องต่าง ๆ ของบทบาทผู้ประเมินผลโครงการฝึกอบรมว่า อยู่ในระดับจำเป็นปานกลางทุกเรื่อง



6.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนการรับรู้ของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรม ทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในเรื่อง การติดตามและวิเคราะห์การปฏิบัติงานของผู้ผ่านการฝึกอบรมเมื่อกลับไปปฏิบัติงานจริง

7. การรับรู้ที่มีต่อบทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษา ด้านผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการ ฝึกอบรม

7.1 หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา เห็นเหมือนกันว่า บทบาทผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการฝึกอบรมในเรื่อง ประเมินความต้องการใช้สื่อประกอบการฝึกอบรม พิจารณาและกำหนดประเภทของสื่อเพื่อการฝึกอบรม พัฒนาสื่อเพื่อใช้ในการฝึกอบรม ผลิตรายการ เพื่อใช้ในการฝึกอบรม ตรวจสอบสภาพของสื่อก่อนใช้ คัดเลือกสื่อที่มีคุณค่าและคุณภาพเหมาะสม กับการฝึกอบรมและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อประกอบการฝึกอบรม อยู่ในระดับจำเป็นมาก การให้คำปรึกษา/แนะนำเกี่ยวกับสื่อแก่วิทยากรและนักนวัตกรรมการฝึกอบรม หัวหน้า หน่วยฝึกอบรมในสถาบันการศึกษาก็เห็นว่า อยู่ในระดับจำเป็นมาก และเรื่องการติดตามผลงาน วิจัยด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมและการนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้กับ การฝึกอบรมของหน่วยงานนั้น หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมนอกสถาบันการศึกษาเห็นว่า อยู่ในระดับ จำเป็นมาก

7.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนการรับรู้ของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรม ทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เพียง เรื่องเดียวคือ การติดต่อขอบริการยืมสื่อเพื่อการฝึกอบรมจากภายนอก ซึ่งหัวหน้าหน่วยฝึกอบรม ในสถาบันการศึกษา เห็นความจำเป็นในเรื่องนี้มากกว่าหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมนอกสถาบันการศึกษา

### อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าจะได้นำมาอภิปราย ดังนี้

1. การรับรู้ของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมที่มีต่อบทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษา ทั้ง 6 ด้านนั้น เท่าที่พบจากการพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนการรับรู้ หัวหน้าหน่วยฝึกอบรม ทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา ต่างก็เห็นความจำเป็นของบทบาทผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการฝึกอบรม มากกว่าบทบาทอื่น ๆ อีก 5 ด้าน ลักษณะเช่นนี้ชี้ให้เห็นถึง การยอมรับและคาดหวังที่มีต่อนัก เทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้นำเทคโนโลยีการศึกษาที่เกี่ยวกับสื่อ และวิธีการต่าง ๆ ไปใช้ อย่างเป็นระบบเพื่อช่วยให้การฝึกอบรมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ฮิลล์ (Hill 1978 : 5860 A) ที่ศึกษาพบว่า นักเทคโนโลยีการศึกษาเป็นบุคคลที่เหมาะสมสำหรับการ

ใช้สื่อเพื่อการฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพบุคลากร อีกทั้งยังมีส่วนสัมพันธ์กับการสัมมนาและดูงานจากหน่วยงานฝึกอบรมทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ของนิสิตปริญญาโท ภาควิชาโสตทัศนศึกษา (รายงานการสัมมนาเรื่อง การฝึกอบรมเพื่อการพัฒนา 2530 : 274 - 276) ที่ว่า นักเทคโนโลยีการศึกษาทำหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตสื่อ (Media Specialist) ที่ใช้ในการฝึกอบรม

2. เมื่อประเมินความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรม ที่มีต่อเรื่องต่าง ๆ ในแต่ละบทบาท พบว่า

2.1 บทบาทที่ปรึกษาโครงการฝึกอบรม หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษามีการรับรู้ ในเรื่องการจัดเผยแพร่โครงการฝึกอบรมให้บุคลากรในหน่วยงาน ได้ทราบล่วงหน้า ว่ามีความจำเป็นสูงกว่าเรื่องอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเทคโนโลยีการศึกษามีความสามารถด้านสื่อ การออกแบบ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์กับงานเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ได้เป็นอย่างดี ดังที่ บุญเลิศ ดาศรี (2524 : 67) กล่าวถึง ลักษณะของงานในหน่วยงานรัฐบาล รัฐวิสาหกิจและเอกชน ที่ต้องการนักเทคโนโลยีการศึกษาว่า มีลักษณะของงานในด้านการเผยแพร่ การประชาสัมพันธ์และการโฆษณา โดยนักเทคโนโลยีการศึกษาซึ่งมีความสามารถในการนำสื่อมาใช้ เพื่อการประชาสัมพันธ์ให้บรรลุเป้าหมาย

2.2 บทบาทผู้เชี่ยวชาญการเรียนรู้ หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมในสถาบันการศึกษา เห็นความจำเป็นที่เกี่ยวกับการเลือกวิธีการฝึกอบรม และจัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรม ว่าอยู่ในระดับจำเป็นมากและสูงกว่าเรื่องอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเลือกวิธีการฝึกอบรม เปรียบได้กับการเลือกวิธีการสอน และการจัดทำเอกสารประกอบการอบรมก็เปรียบได้กับการผลิตสื่อเพื่อให้ข่าวสาร ข้อมูลที่จำเป็นและต้องการถ่ายทอดให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม ดังที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520 : 32) กล่าวถึง การนำเทคโนโลยีการศึกษามาใช้ในการฝึกอบรม จะต้องมีการเปลี่ยนระบบห้องเรียน หรือห้องฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม และหลักสูตรให้สอดคล้องกัน ส่วนในเรื่องการกำหนดความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรม ซึ่งหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมนอกสถาบันการศึกษามองเห็นว่าอยู่ในระดับจำเป็นน้อย อาจเป็นเพราะว่า การจัดการฝึกอบรมในหน่วยงานนอกสถาบันการศึกษานั้นมีหลายประเภท วัตถุประสงค์ก็แตกต่างกันไป ตามลักษณะของงานในหน่วยงานนั้น ซึ่งมีส่วนน้อยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือการเรียนการสอน หรืองานด้านสื่อต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้โอกาสที่นักเทคโนโลยีการศึกษาจะเข้าไปมีบทบาทในเรื่องดังกล่าวคงเป็นไปได้น้อย เพราะนักเทคโนโลยีการศึกษามีผู้เชี่ยวชาญหรือชำนาญงานในทุก ๆ ด้าน จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เฉพาะงาน เป็นผู้กำหนดความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรม

2.3 บทบาทผู้บริหารงานฝึกอบรม หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา เห็นว่าเรื่องการวางแผนงบประมาณที่ต้องใช้ในการฝึกอบรม มีความจำเป็นสูงกว่าเรื่องอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องที่ว่า เมื่อนักเทคโนโลยีการศึกษามีส่วนรับผิดชอบในการเลือกวิธีการฝึกอบรม ออกแบบ เลือกใช้และผลิตสื่อการฝึกอบรม นักเทคโนโลยีการศึกษา ก็จำเป็นต้องร่วมรับผิดชอบต่อการวางแผนงบประมาณการฝึกอบรมในส่วนที่รับผิดชอบ หรือ ทั้งโครงการ

2.4 บทบาทวิทยากรฝึกอบรม หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา เห็นความจำเป็นอยู่ในระดับปานกลางทุกเรื่อง อาจเป็นเพราะการเป็นวิทยากร จำเป็นจะต้องมีความรู้ ความชำนาญ เฉพาะเรื่องที่จะอบรมเป็นอย่างดี ดังที่ ไนทूरย์ สินลาร์ตัน (2524 : 1 - 6) กล่าวว่า ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรม ควรเลือกสอนเฉพาะสิ่งที่รู้ มั่นใจ และมีความถนัด นักเทคโนโลยีการศึกษาจึงไม่สามารถกระทำบทบาทวิทยากรได้ทุกครั้ง เว้นแต่จะ จะเป็นวิทยากรอบรมเกี่ยวกับความรู้ด้านเทคโนโลยีการศึกษา

2.5 บทบาทผู้ประเมินผลโครงการฝึกอบรม การพิจารณา/สังเกตกิจกรรมและการดำเนินไปของการฝึกอบรม เป็นเรื่องที่หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา เห็นความจำเป็นสูงกว่าเรื่องอื่น แสดงว่า หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งเกี่ยวกับวิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้ในการฝึกอบรม เมื่อนักเทคโนโลยีการศึกษาเข้ามาปฏิบัติบทบาทผู้ประเมินผลโครงการฝึกอบรม นักเทคโนโลยีการศึกษาก็จำเป็นต้องมีบทบาทในการพิจารณา/สังเกตกิจกรรมและการดำเนินไปของการฝึกอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา

2.6 บทบาทผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการฝึกอบรม หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา เห็นความจำเป็นของเรื่องต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน และอยู่ในระดับจำเป็นปานกลาง และมากทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับ พงศ์ศิษฐ์ ไทยสินราช (2526 : 55) ที่ศึกษานพบว่า ลักษณะของนักเทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสมกับงานฝึกอบรมของธนาคาร คือ สามารถผลิตสื่อการสอน ให้ใช้ประกอบการฝึกอบรม ให้คำปรึกษาในการใช้สื่อการสอน อำนวยความสะดวกในใช้สื่อขณะฝึกอบรมรวมทั้งช่วยเลือกและประเมินผลสื่อการสอนที่ใช้ประกอบการฝึกอบรม ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526 : 49) กล่าวว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการฝึกอบรม ควรสามารถวิเคราะห์สื่อ ออกแบบ ผลิต ใช้ พัฒนา ประยุกต์ ประเมินผลและทำการวิจัยเกี่ยวกับสื่อในการฝึกอบรม เสนอแนะวิธีเลือก วิธีใช้สื่อการฝึกอบรมต่าง ๆ และ อรรถจริย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2531 : 37) กล่าวถึง การทำงานในด้านการฝึกอบรมของนักเทคโนโลยีการศึกษา จะต้องพัฒนาความสามารถ ในการพัฒนาการสอน

3. เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมที่มีต่อนักเทคโนโลยีการศึกษา ในบทบาทต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน ปรากฏว่า หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมในสถาบันการศึกษาเห็นความจำเป็นสูงกว่า หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมนอกสถาบันการศึกษาทุกบทบาท ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะ นักเทคโนโลยีการศึกษาที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานฝึกอบรมนอกสถาบันการศึกษานั้นยังมีไม่มาก งานฝึกอบรมซึ่งถูกปฏิบัติโดยบุคลากรตำแหน่งอื่น ทำให้หัวหน้าหน่วยฝึกอบรมไม่ทราบถึงบทบาทของนักเทคโนโลยีการศึกษาในการฝึกอบรมเท่าที่ควร หรืออาจเป็นเพราะ ความรู้ความสามารถของนักเทคโนโลยีการศึกษา ที่พยายามพัฒนาความสามารถของตนเองตามเทคโนโลยีที่แปรเปลี่ยนไปไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติบทบาทนักพัฒนาการสอน หรือ นักออกแบบการสอน (เอจจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง 2531 : 37) หรือความสามารถด้านการออกแบบงานฝึกอบรม (ปรัชญา เวสารัชช 2530 : 272) ยังไม่เป็นที่ยอมรับของหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมนอกสถาบันการศึกษา จึงทำให้การรับรู้อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าหัวหน้าหน่วยฝึกอบรมในสถาบันการศึกษา

#### ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดให้นักเทคโนโลยีการศึกษา ได้มีโอกาสฝึกงานด้านการฝึกอบรมในหน่วยงานนอกสถาบันการศึกษา เพื่อให้มีประสบการณ์ และทักษะในด้านงานฝึกอบรม และยังเป็น การแสดงบทบาทของตนเองให้ เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานฝึกอบรมนอกสถาบันการศึกษา
2. ในด้านหลักสูตร ควรมีการขยายขอบเขตให้ครอบคลุมทั้งด้านธุรกิจ เพื่อพัฒนา และผลิตนักเทคโนโลยีการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถเพียงพอ สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานฝึกอบรมต่าง ๆ
3. ควรมีการศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการฝึกอบรม ของนักเทคโนโลยี การศึกษา เพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข และติดตามประเมินผล
4. ควรมีการสำรวจความคิดเห็นของนักเทคโนโลยีการศึกษาที่มีต่อบทบาทของ ตนเองในการฝึกอบรม